

САМООСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ «ПРИРОДОЗНАВСТВО» В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ

Хитра Зоя Михайлівна

Університетський коледж

Київського університету імені Бориса Грінченка

Модернізація системи вищої освіти України, яка зумовлена приєднанням до Болонської конвенції та входженням у світовий соціокультурний простір, потребує створення умов для всебічної реалізації особистості на основі визначення індивідуальних напрямів самоосвітньої діяльності. Згідно з цим, основним завданням сучасної педагогічної освіти є підготовка професійно компетентного, конкурентоспроможного фахівця, здатного до постійного саморозвитку і самовдосконалення [1; 3].

Перехід до кредитно-модульної системи організації навчального процесу зумовлює суттєве посилення ролі самоосвітньої діяльності студентів як одного з дієвих засобів формування в них головних професійних компетентностей, зокрема природознавчої та екологічної. Самоосвітня діяльність майбутнього вчителя початкової школи визначається «як складова професійної підготовки, підґрунтям якої є саморозвиток, самоаналіз, перебування в позиції суб'єкта навчання, що характеризується сукупністю знань, умінь і навичок, ціннісно-позитивним ставленням до самоосвіти, самостійністю здобуття нової інформації та критичним ставленням до неї» [2]. Відтак, проблема підвищення ефективності самоосвітньої діяльності майбутніх учителів початкової школи, розробка дидактично обґрунтованих підходів до її організації, впровадження ефективних методів управління її виконанням є на часі актуальною.

На нашу думку, організація самоосвітньої діяльності майбутніх учителів початкової школи за ОКР «молодший спеціаліст» під час вивчення курсу «Основи природознавства» має відбуватися з урахуванням наступних вимог: а) наявність навчально-методичного комплексу, що включає зразки завдань для самостійної (самоосвітньої) роботи студентів, форми і засоби контролю за рівнем засвоєння ними завдань для самостійної роботи, де чітко визначені термін виконання; б) застосування системи різнорівневих завдань для організації самоосвітньої роботи студентів із переліками інформаційних джерел і алгоритмами щодо їх виконання; в) забезпечення підручниками та навчальними посібниками, дидактичними і навчально-методичними матеріалами; г) застосування інноваційних технологій, інтерактивних методів, форм і прийомів під час захисту презентацій; д) взаємодія з викладачем під час консультації або індивідуальної роботи; е) запровадження контролю за результативністю самоосвітньої діяльності студентів.

Самоосвітня діяльність студентів можна організовувати у двох основних напрямках: 1) аудиторна самостійна робота під керівництвом викладача (під час семінарських, практичних, індивідуальних занять, консультацій) передбачає застосування інноваційних методик і форм організації аудиторних занять; 2) виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань (ІНДЗ) та самостійна робота над змістовим модулем, що (виконується студентами самостійно у вільний та зручний час, як правило, поза аудиторією). Виконання ІНДЗ передбачає осмислення і систематизацію студентом навчального матеріалу з

досліджуваної проблеми, аналіз власних спостережень під час здійснення міні-досліджень, обґрунтування власної позиції щодо шляхів вирішення проблеми, розвиток самостійності, творчих здібностей. Така самоосвітня діяльність студентів над змістовим модулем передбачає виконання різних видів завдань (репродуктивних, реконструктивно-варіативних, частково-пошукових, навчально-дослідних), спрямованих на отримання ними нових знань та формування практичних умінь та навичок.

Активізувати пізнавальний інтерес студентів під час вивчення курсу «Основи природознавства» покликані такі види самоосвітньої діяльності: пошук інформації у фаховій літературі, Інтернет-мережі з короткою анотацією джерел, виконання міні-проектів, рефератів. Для усвідомлення студентами причинно-наслідкових зв'язків під час вивчення природничих об'єктів можна використовувати: тематичний огляд фахових видань (друкованих та електронних); складання структуро-логічних схем, заповнення узагальнюючих таблиць, написання висновків, моделювання ситуацій, участь у колективних проектах тощо.

Важливою умовою ефективної організації самоосвітньої діяльності майбутніх учителів початкової школи під час вивчення курсу «Основи природознавства» є дотримання викладачем наступних вимог щодо проектування змісту та завдань для цього виду роботи, що включає:

- *зміст завдання* (чіткість сформульованої задачі, вимоги до обсягу);
- *методика виконання* (забезпечення студентів чітким алгоритмом виконання завдання з наданням прикладів);
- *джерела* (друковані та електронні посібники, Інтернет-ресурси);
- *соби для виконання* (наявність стандартного або спеціального програмного забезпечення, обладнання, конспекту);
- *форма подання* (порівняльна таблиця, презентація, список корисних ресурсів (таблиця MS Word, Інтернет-закладки), графіки, діаграми, колекція зображень (фотоальбом MS PowerPoint), стаття (документ MS Word), причинно-наслідкова схема, схема понять, тестові запитання);
- *критерії оцінювання* самостійної роботи (елемент завдання, критерій оцінювання, кількість балів);
- *термін виконання*.

Отже, підготовка майбутнього вчителя початкової школи до самоосвітньої діяльності є важливою складовою професійної освіти, яка поєднує особистісно-професійне становлення майбутнього педагога, здатного до самоконтролю та самовдосконалення із пізнавальною активністю і самостійною роботою.

Література:

1. Савченко О.Я. Підготовка вчителя в контексті інновацій шкільної освіти / О.Я. Савченко // Шлях освіти. – 2003. – № 3. – С.2-6.
2. Чернігівська Н.С. Пізнавальна активність як складова самоосвітньої діяльності майбутнього вчителя іноземної мови / Н.С. Чернігівська // Соц. Робота в Україні: теорія і практика. – 2005. – № 4 (12). – С.68–73.
3. Чобітько М. Г. Самовдосконалення студентів – майбутніх учителів у процесі особи стіно орієнтованої професійної підготовки / М.Г. Чобітько // Пед. і психол. – 2004. – № 1. – С.57– 69.